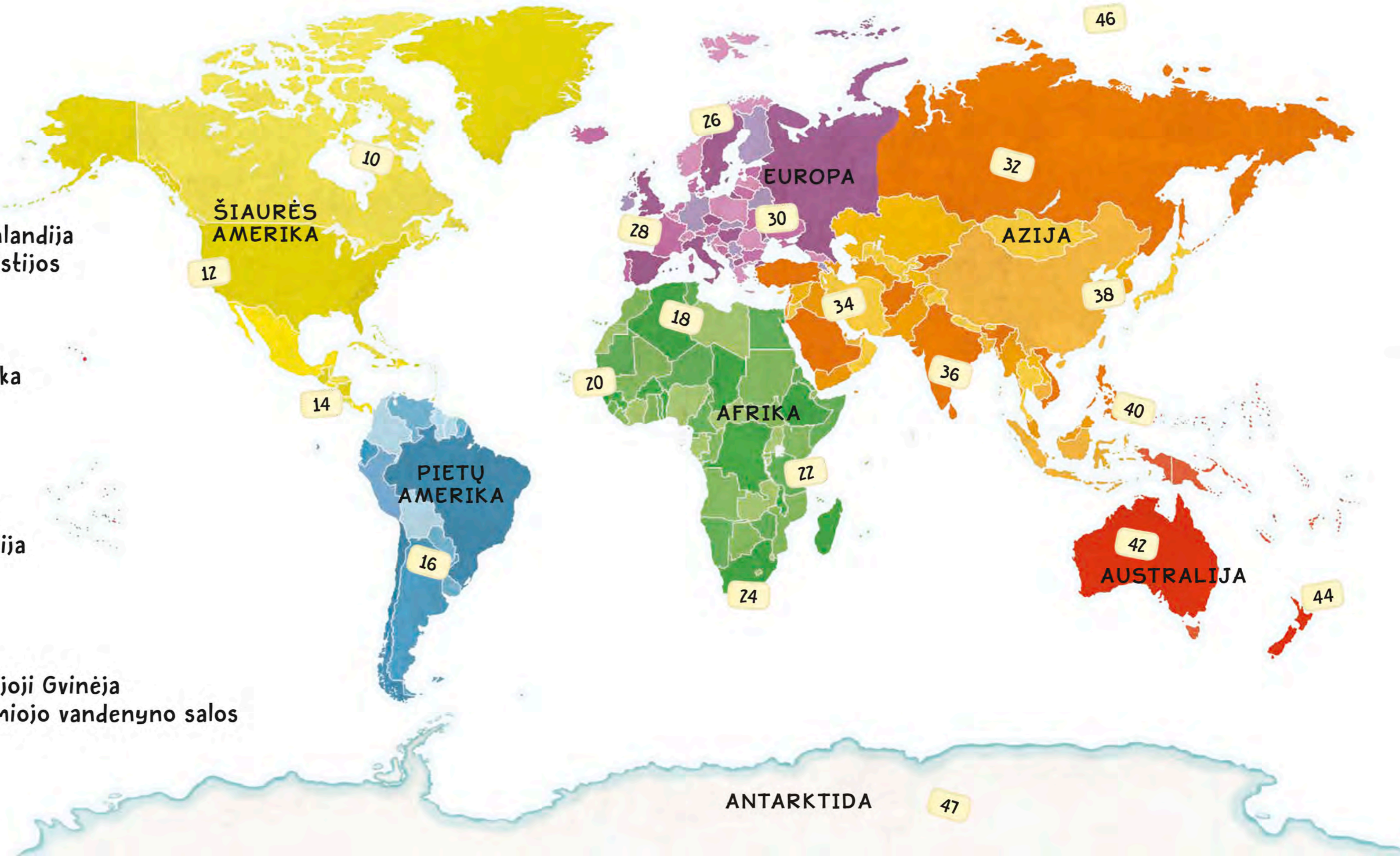

Turinys

- 4 Žemėlapių kūrimas
- 6 Žemė ir jūra
- 8 Pasaulio valstybės
- 10 Kanada, Aliaska ir Grenlandija
- 12 Jungtinės Amerikos Valstijos
- 14 Centrinė Amerika
- 16 Pietų Amerika
- 18 Šiaurės Afrika
- 20 Vakarų ir Centrinė Afrika
- 22 Rytų Afrika
- 24 Pietų Afrika
- 26 Šiaurės Europa
- 28 Vakarų Europa
- 30 Vidurio ir Rytų Europa
- 32 Europa susitinka su Azija
- 34 Pietvakarių Azija
- 36 Pietų Azija
- 38 Rytų Azija
- 40 Pietryčių Azija
- 42 Australija ir Papua Naujoji Gvinėja
- 44 Naujoji Zelandija ir Ramiojo vandenyno salos
- 46 Arktis
- 47 Antarktida
- 48 Rodyklė

Žemėlapių kūrimas

Žemėlapiai vaizdžiai perteikia svarbią informaciją apie mūsų planetą, apie tai, kur gyvename ir kaip pasiekti kitas vietas.

Apytikslis Žemės pusiaujo ilgis yra 40 030 km. Kaipgi žemėlapyje pavaizduoti tokį didelį daiktą? Žemėlapių kūrėjai remiasi Žemės paviršiaus matavimais, iš aukštai darytomis nuotraukomis ir palydovų vaizdais iš kosmoso.

Jei norime Žemės rutulį perkelti ant plokščio paviršiaus, pavyzdžiui, popieriaus lapo, turime pavaizduoti jį kaip diagramą. Kitaip tariant, Žemės paviršių reikia ištempti, tarsi nuluptume apelsiną ir jo žievelę delniukais prispaustume ant stalo.

Tada „apelsino žievelės“ žemėlapij turime arba sutraukti, arba dar labiau ištempti, kad jame nebeliktų tarpų. Kadangi tai padaryti galima įvairiais būdais, ne visi žemėlapiai atrodo vienodai.

Žemė – tai rutulys (įsivaizduokime milžinišką kamuolį), todėl vienintelis gaublys mums parodo tokią Žemės formą, kokia ji yra iš tikrųjų.

Kaip naudotis knyga

Šiame atlase pasaulis suskirstytas į regionus. Kiekvienas regionas pavaizduotas atskirame žemėlapyje.

Visi žemėlapiai turi mažus orientacinius žemėlapius, nurodančius, kurioje pasaulio dalyje yra atitinkamas regionas.

Kompasso rodyklės rodo pasaulio kryptis: šiaurę (Š), pietus (P), rytus (R) ir vakarus (V).

Kai vietovė yra per maža, kad būtų pažymėta žemėlapyje, ji su numeriu įrašoma į rodyklę.

Dalis vietovių nutolusios ir netelpa į regiono žemėlapi. Jos parodomos atskirame langelyje baltu rėmeliu.

Žemėlapių legenda

Siena tarp valstybių

Ginčijama siena – teritorija, kurią valdyti nori daugiau nei viena valstybė

Sostinė (kai kurios valstybės turi kelias sostines)

Miestas

Priklausoma teritorija – teritorija, kuri yra kitos šalies dalis arba kurią ta kita šalis valdo

Kalnai

Upės

Ežerai

Žemė ir jūra

Žemės paviršių sudaro kietas uolienu sluoksnis, vadinamas pluta. Storiausios plutos dalys suformuoja didelius sausumos plotus – žemynus. Ploniausias dalis dengia vandenynų vanduo. Mūsų planetoje yra septyni žemynai ir penki vandenynai.

Žemėje egzistuoja apie 8,7 milijono skirtingų rūšių augalų ir gyvūnų. Jų gyvybę palaiko oras ir vanduo, taip pat saulės šviesa ir šiluma.

Sūrūs vandenynai užima daugiau nei du trečdalius Žemės paviršiaus. Upių ir ežerų vanduo yra gėlas.

Šiaurės poliaratis
Šiaurės ir Pietų poliaraičiai eina per regionus, išsidėčiusius aplink Šiaurės ir Pietų ašigalius.

Vėžio (arba Šiaurės) atogrąža
Atogrąžų juostos – tai linijos, kurias žemėlapių sudarytojai nubrėžia apibūdinti pusiaujo.

Pusiaujas
Pusiaujas – linija, brėžiama planetos viduriu.

Ožiaragio (arba Pietų) atogrąža

Pietų poliaratis

Kanada, Aliaska ir Grenlandija

Virš šiaurės poliaračio plyti šiauriausioji Šiaurės Amerikos dalis, kur siaučia šaltis ir užšąla vandenynas. Leidžiantis į pietus po truputį šiltėja, galima pamatyti miškų, ežerų ir žolėtų lygumų, vadinamų prerijomis, kurių didžiuliai plotai paversti kviečių laukais. Vakaruose driekiasi aukštų kalnų virtinės. Daugiausia žmonių gyvena miestuose pietuose.

ARKTIES VANDENYNAS

GRENLANDIJA (DANIJA)

Grenlandija - didžiausia pasaulio sala. Beveik visa jos plotą dengia storas ledo sluoksnis.

ISLANDIJA

Kaip vadinasi ilga vandens sistema, jungianti Didžiuosius ežerus ir Atlanto vandenyną?

KANADA

Kanada - antra didžiausia pasaulio valstybė po Rusijos.

Aliaska yra didžiausia JAV valstija.

Šventojo Lauryno sala

Denalis yra aukščiausia Šiaurės Amerikos viršukalnė.

BERINGO JŪRA

ALIASKOS ĮLANKA

RAMUSIS VANDENYNAS

ATLANTO VANDENYNAS

JUNGTINĖS AMERIKOS VALSTIJOS

Nūkas

ALIASKA (JAV)

Nomas

Jukono upė

Ferbanksas

Denalis

Ankoridžas

Vaithorsas

Džunas

Kodjako sala

PAKRANTĖS KALNAI

Vankuverio sala

Vankuveris

Viktorija

Kolumbijos upė

Didysis Lokių ežeras

Makenzio upė

Didysis Vergų ežeras

Atabaskos ežeras

UOLINIAI KALNAI

Freizerio upė

Kalgaris

Čerčilio upė

Vinipego ežeras

Redžaina

Vinipegas

HADSONO ĮLANKA

Čerčilis

ledo ritulio žaidėjas

Didieji ežerai

Kvebekas

Monrealis

Otava

Torontas

raudonasis klevas

Šventojo Lauryno upė ir vandens kelias

CN bokštas

Naujoji Škotija

Halifaksas

Niufaundlando sala

Sent Džonsas